Sweden
Sverige

UN WOMEN
United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women

Поняття ґендерної рівності та ґендерні проблеми в Україні

19 листопада 2019 р., м. Київ

Ґендерна рівність в центрі реформ, миру та безпеки
(Проект ООН Жінки, який фінансується Урядом Швеції)

Ґендерна рівність: базові концепції

- Біологічна стать
- Ґендер
- Ґендерна ідентичність

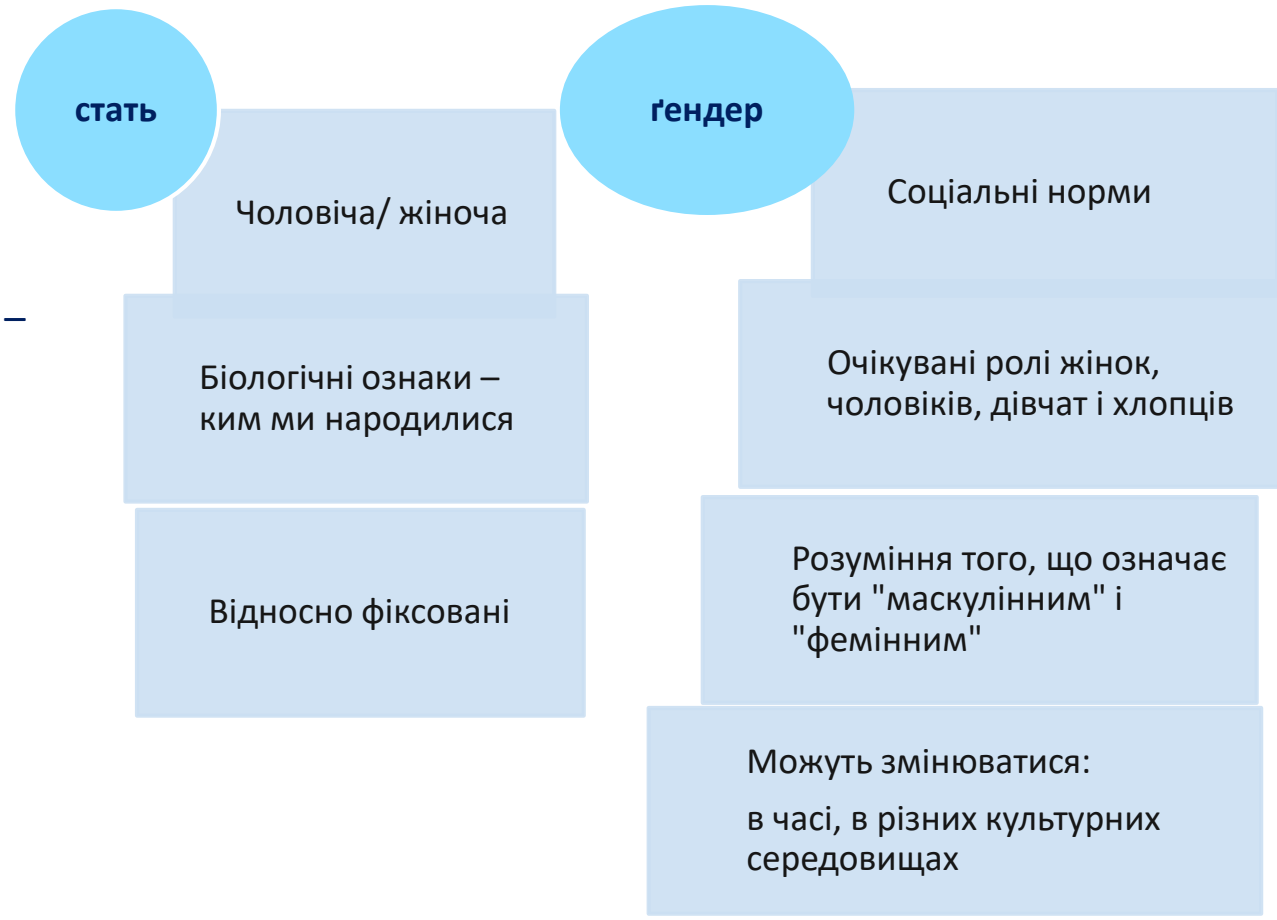
- Ґендерна рівність
- Ґендерна справедливість
- Сексуальна орієнтація

- Міжсекторальність
- Ґендерні ролі
- Маскулінність
- Фемінність

- Емансипація
- ґендерний мейнстрімінг
- Ґендерні стереотипи

Стать чи ґендер?

Ґендерна ідентичність – особисте сприйняття своєї статевої приналежності людиною.

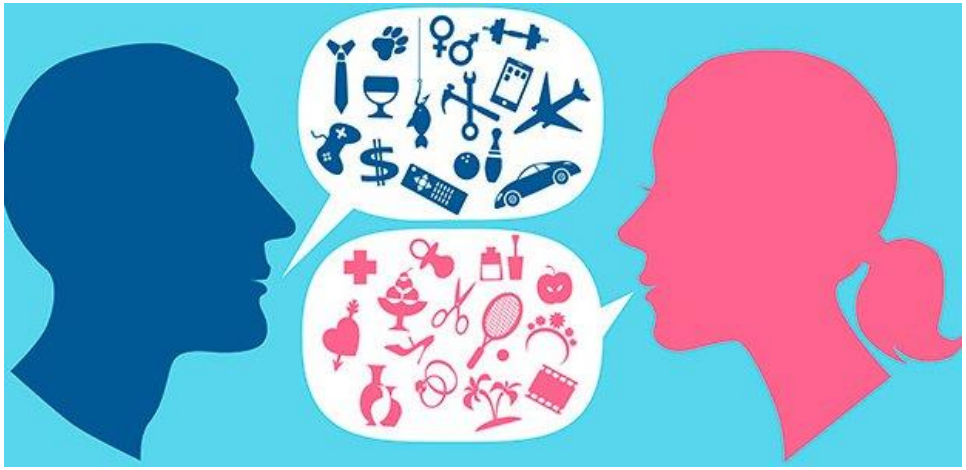
Стать і ґендер: відмінності

Відмінності між поняттями «стать» і «ґендер»

Стать вживається на позначення людей як чоловіків або жінок, зважаючи на їх біологічні та фізіологічні характеристики, такі як хромосоми, гормони, репродуктивні органи.

Ґендер відображає соціально-конструйовані відмінності в ставленнях та можливостях, що пов'язані з приналежністю до жінок або чоловіків, соціальними взаємозв'язками та відносинами між жінками та чоловіками. Ґендер визначає, що очікується, дозволяється та цінується в жінках і чоловіках у конкретному контексті.

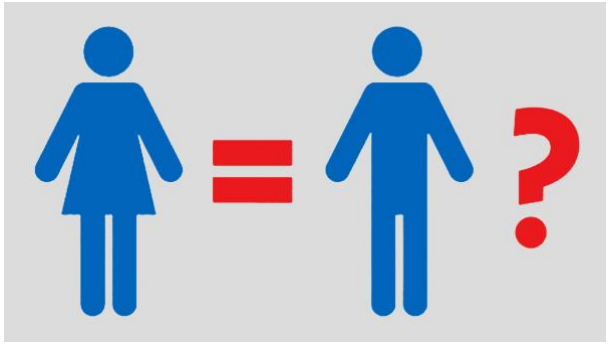
Джерело: *United Nations (2015). Gender Statistics Manual: Glossary of Terms. United Nations Statistics Division (http://unstats.un.org/unsd/genderstatmanual/Glossary.ashx).*

Ґендерна рівність у законодавстві України

Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» (2005):

- **Ґендерна рівність** — рівний правовий статус жінок і чоловіків та рівні можливості для його реалізації, що дозволяє особам обох статей брати рівну участь у всіх сферах життєдіяльності суспільства.
- **Дискримінація за ознакою статі** - ситуація, за якої особа та/або група осіб за ознаками статі, які були, є та можуть бути дійсними або припущеними, зазнає обмеження у визнанні, реалізації або користуванні правами і свободами або привілеями в будь-якій формі, встановленій Законом України "Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні", крім випадків, коли такі обмеження або привілеї мають правомірну об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними.
- **Позитивні дії** - спеціальні тимчасові заходи, що мають правомірну об'єктивно обґрунтовану мету, спрямовану на усунення юридичної чи фактичної нерівності у можливостях жінок і чоловіків щодо реалізації прав і свобод, встановлених Конституцією і законами України.

Ґендерна політика в Україні

Державна політика щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків:

- утвердження ґендерної рівності;
- недопущення дискримінації за ознакою статі;
- застосування позитивних дій;
- забезпечення рівної участі у прийнятті суспільно важливих рішень;
- забезпечення рівних можливостей щодо поєднання професійних та сімейних обов'язків;
- підтримка сім'ї, формування відповідального материнства і батьківства;
- виховання і пропаганду серед населення України культури ґендерної рівності, поширення просвітницької діяльності у цій сфері;
- захист суспільства від інформації, спрямованої на дискримінацію за ознакою статі.

Ґендерні стереотипи

Ґендерний стереотип - це стійкі, повторювані, загальноприйняті уявлення (думки) про місце та виконувані ролі того чи іншого ґендеру в суспільстві, а також про особистість людей тієї чи іншої ґендерної ідентичності

Ґендерні стереотипи можна об'єднати в групи:

1) Стереотипи маскулінності / фемінності, що нав'язують людям певні думки про соматичні, психічні та поведінкові якості, характерні для чоловіків і жінок.
2) Стереотипи сімейних і професійних ролей, пов'язані з ґендером.
3) Стереотипи, пов'язані зі змістом діяльності чоловіків і жінок.

Сексизм та об'єктивізація жінок

Сексизм – упереджене ставлення, дискримінація людини за ознакою статі чи ґендерною ідентичністю. В основі сексизму лежить переконання про перевагу однієї статі над іншою. У ґендерній теорії розрізняють три види сексизму:

1) інституційний — дискримінація на рівні суспільства та його інститутів,
2) міжособистісний — дискримінація людини іншою людиною
3) внутрішній — коли людина сама тиражує дискримінаційні установки до власної статі, приймаючи їх за істину.

Закон України «Про рекламу» забороняє «вміщувати твердження, які є дискримінаційними за ознаками походження людини, в тому числі статі.

UN WOMEN

ЯКОЮ МАЄ БУТИ «ГАРНА ДРУЖИНА» НА ДУМКУ ЧОЛОВІКА?

Посольство Великої Британії в Україні · UNFPA · УЦСР · Міністерство соціальної політики України

% респондентів

ТЕРПІТИ

10 вважають, що жінка має терпіти насильство, щоб зберегти власну сім'ю

БУТИ ЦНОТЛИВОЮ

20 опитаних вважають, що використання жінками контрацепції формує передумови для надмірної сексуальної свободи

БУТИ ПОСТУПЛИВОЮ

67 вважають, що чоловік повинен мати вирішальне слово в родині

БУТИ ГАРНОЮ ГОСПОДИНЕЮ

70 вважають, що найважливіша роль жінки – піклуватися про власний дім та готувати для власної родини

ЗАРОБЛЯТИ МЕНШЕ ЗА ЧОЛОВІКА

37 вважають, що чоловік нічого не вартий, якщо заробляє менше, ніж його дружина

ПРАГНУТИ ДОГОДИТИ ЧОЛОВІКОВІ

66 очікують, що партнерка одразу погодиться на інтимні стосунки, якщо чоловік висловлює таке бажання

УНИКАТИ КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЙ

38 вважають, що жінка не повинна ставити під сумнів думку та рішення чоловіка

НЕСТИ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПЛАНУВАННЯ СІМ'Ї

36 вважають, що попередження вагітності – це обов'язок жінки

ПІКЛУВАТИСЯ ПРО МАЛЕНЬКИХ ДІТЕЙ

63 вважають, що зміна підгузків, купання та годування немовлят – обов'язки матері

Джерело: дослідження «Сучасне розуміння маскулінності: ставлення чоловіків до ґендерних стереотипів і насильства щодо жінок» (2018 р.).
У рамках дослідження опитано 1 520 чоловіків у віці 18–59 років із усіх регіонів України (окрім АР Крим).

РОЗПОДІЛ ХАТНІХ ОБОВ'ЯЗКІВ МІЖ ЧЛЕНАМИ ПОДРУЖЖЯ

% респондентів, які мали дружину/партнерку

СЕРЕДНІ ЧАСОВІ ВИТРАТИ ПОДРУЖЖЯ НА ХАТНЮ РОБОТУ

годин на тиждень

Джерело: дослідження «Сучасне розуміння маскулінності: ставлення чоловіків до ґендерних стереотипів і насильства щодо жінок» (2018 р.). У рамках дослідження опитано 1 520 чоловіків у віці 18–59 років із усіх регіонів України (окрім АР Крим).

UN WOMEN

ЯКОЮ МАЄ БУТИ «ГАРНА ДРУЖИНА» НА ДУМКУ ЧОЛОВІКА?

Посольство Великої Британії в Україні · UNFPA · УЦСР · Міністерство соціальної політики України

% респондентів

ТЕРПІТИ

10 вважають, що жінка має терпіти насильство, щоб зберегти власну сім'ю

БУТИ ЦНОТЛИВОЮ

20 опитаних вважають, що використання жінками контрацепції формує передумови для надмірної сексуальної свободи

БУТИ ПОСТУПЛИВОЮ

67 вважають, що чоловік повинен мати вирішальне слово в родині

БУТИ ГАРНОЮ ГОСПОДИНЕЮ

70 вважають, що найважливіша роль жінки – піклуватися про власний дім та готувати для власної родини

ЗАРОБЛЯТИ МЕНШЕ ЗА ЧОЛОВІКА

37 вважають, що чоловік нічого не вартий, якщо заробляє менше, ніж його дружина

ПРАГНУТИ ДОГОДИТИ ЧОЛОВІКОВІ

66 очікують, що партнерка одразу погодиться на інтимні стосунки, якщо чоловік висловлює таке бажання

УНИКАТИ КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЙ

38 вважають, що жінка не повинна ставити під сумнів думку та рішення чоловіка

НЕСТИ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПЛАНУВАННЯ СІМ'Ї

36 вважають, що попередження вагітності – це обов'язок жінки

ПІКЛУВАТИСЯ ПРО МАЛЕНЬКИХ ДІТЕЙ

63 вважають, що зміна підгузків, купання та годування немовлят – обов'язки матері

Джерело: дослідження «Сучасне розуміння маскулінності: ставлення чоловіків до ґендерних стереотипів і насильства щодо жінок» (2018 р.).
У рамках дослідження опитано 1 520 чоловіків у віці 18–59 років із усіх регіонів України (окрім АР Крим).

РОЗПОДІЛ ХАТНІХ ОБОВ'ЯЗКІВ МІЖ ЧЛЕНАМИ ПОДРУЖЖЯ

% респондентів, які мали дружину/партнерку

СЕРЕДНІ ЧАСОВІ ВИТРАТИ ПОДРУЖЖЯ НА ХАТНЮ РОБОТУ

годин на тиждень

Джерело: дослідження «Сучасне розуміння маскулінності: ставлення чоловіків до ґендерних стереотипів і насильства щодо жінок» (2018 р.). У рамках дослідження опитано 1 520 чоловіків у віці 18–59 років із усіх регіонів України (окрім АР Крим).

Ґендерна нерівність у Україні

Нижчий рівень економічної активності жінок: **55% проти 69%** серед чоловіків,

Нижчий рівень зайнятості жінок в економіці: **51% проти 61%** серед чоловіків,

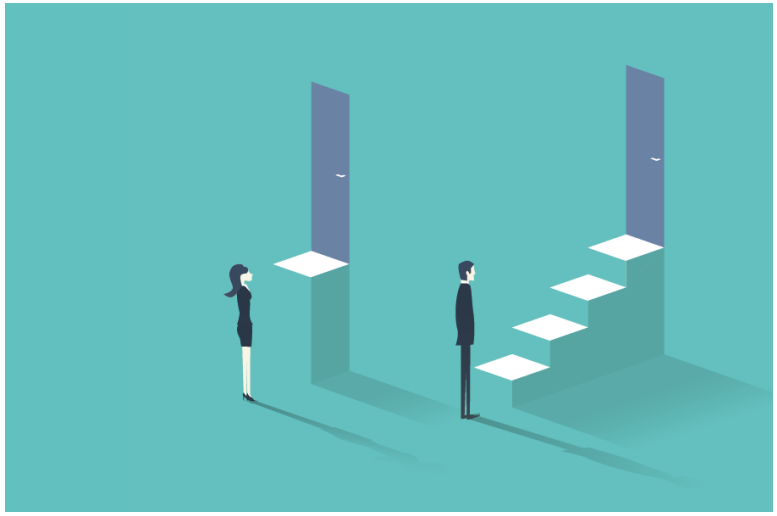
Професійна сегрегація за ознакою статі: **82%** громадян вважають, що в Україні існують «чоловічі» та «жіночі» професії (UNFPA, 2018);

Середня заробітна плата жінок становить **79%** середньої зарплати чоловіків;

Частка жінок серед топ-менеджерів підприємств – **19%** (World Bank ET)

Випадки упередженого ставлення на ринку праці: **14% жінок** стикалися з упередженістю при працевлаштуванні, **10% жінок** отримували нижчу оплату, ніж чоловіки, при виконанні однієї й тієї самої роботи (UNFPA, 2015);

Частка жінок серед депутатів ВРУ - лише **20%**

Ґендер на рівність: чому це важливо?

Ґендерні розриви призводять до підвищеної вразливості жінок:

- самотні літні жінки;
- жінки, які самостійно виховують неповнолітніх дітей;
- сільські мешканки;
- безробітні жінки.

